

פרשת במדבר

להנהיג אומה של יחידים

ספר במדבר נפתח במפקד – והדבר מעורר שאלה: מדוע דווקא כאן? ומדוע שוב ספירה, לאחר שכבר נמנו ישראל בעבר? זהו למעשה המפקד השלישי בתוך שנה אחת. התורה אף אינה משתמשת בלשון הפשוטה "ספרו", אלא בביטוי החריג: "**שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ**" (במדבר א, ב).

הרב זקס מסביר כי ספירה רגילה מדגישה את הסך הכולל: צבא גדול, ציבור חזק, אומה מרשימה. אך בדיוק כאן טמונה הסכנה – היחיד נבלע במספר. ההמון עלול למחוק זהות אישית ולהוליד "התנהגות עדרית". בהקשר זה מזכיר הרב זקס את גוסטב לה־בון, שתיאר כיצד היחיד בהמון נעשה "גרגיר חול בין גרגירים אחרים", מאבד שיקול דעת עצמאי ונשאב אחר רגש קולקטיבי.

לכן מצווה התורה "לשאת ראש" – לא רק למנות אלא לרומם. הרב זקס כותב: "**לשאת את ראשו של מישהו פירושו לבחור בו, להכיר בו. זוהי מחווה של אהבה**".

המשך להנהיג אומה של יחידים

מנהיגות בפרשה
הרב זקס

הנהגה יהודית אינה רואה באדם נתון סטטיסטי. היא מתעקשת שכל יחיד הוא עולם מלא. גם כאשר סופרים שישים ריבוא, אין האדם נבלע בהמון.

הרב זקס מדגיש הבחנה יסודית:

"היהדות מצדדת באינדיבידואליות, לא באינדיבידואליזם".

אינדיבידואליות — ייחודיות בתוך קהילה.

אינדיבידואליזם — ניתוק מן הקהילה.

משה אינו דמגוג המלהיב המונים; הוא מנהיג המרים כל יחיד.

להנהיג אומה של יחידים פירושו לבנות ציבור חזק מבלי למחוק את האדם שבתוכו.

זו מנהיגות קשה — אך עמוקה, מוסרית ומעוררת השראה.

מעובד מתוך האתר של הרב זקס וספריי השונים
לקריאה בהרחבה סרקו את הברקוד

מנהיגות - מודל לחקוי

לשאת ראש - לא להיסחף אחר

הרב זקס מזהיר מפני הסכנה הטמונה בהנהגת המונים דרך רגש בלתי מבוקר. ההיסטוריה מלמדת, כפי שתיאר גוסטב לה־בון, כי היחיד בתוך ההמון עלול לאבד שיקול דעת ולהיסחף אחר פחד, כעס או תחושת קורבנות. מנהיג דמגוגי יודע לנצל זאת.

הנהגה יהודית מציבה מודל אחר. הרב זקס כותב באזהרה חדה:

"לעולם אל תנסו לסחוף קהל בפנייה לרגשות הפרימיטיביים שלו, לפחד ולשנאה. לעולם אל תרמסו את דעותיהם של אחרים."

משה רבנו אינו כריזמטי במובן הפוליטי. הוא עצמו אומר: "לא איש דברים אנוכי". כוחו אינו בסחיפה אלא ברוממות.

המנהיג היהודי אינו מודד הצלחה בגודל הקהל, אלא ביכולת להעניק כבוד ומשמעות לכל יחיד.

זו מנהיגות שאינה מנצלת המון – אלא בונה בני אדם.

מנהיגות של כבוד ליחיד בתוך ציבור

מנהיגות יהודית מאזנת בין כוח הכלל לערך היחיד. היא מודעת לסכנת "התנהגות עדרית", שבה היחיד מאבד זהות ושיקול דעת בתוך ההמון, ולכן מדגישה אינדיבידואליות בתוך קהילה. היא מבחינה בין ייחודיות המחזקת שייכות לבין אינדיבידואליזם המנתק ממנה. הנהגה מוסרית אינה פונה לפחד ולשנאה כדי לסחוף ציבור, אלא "נושאת ראש" – מכירה בכל אדם כבעל ערך מוחלט ומעצימה אותו כחלק מן הציבור.

עקרונות
במנהיגות

אם אתה רוצה להנהיג –
אל תשאל כמה אנשים סופרים אותך.
שאל כמה אנשים חשים שאתה סופר אותם.

עקרונות בחינוך

צוותי חינוך:

- **ראיית היחיד:** כיצד אנו מבטיחים שבמערכת גדולה ורבת עומסים לא נאבד את היכולת לראות אדם כיחיד?
- **תרבות ארגונית:** האם תרבות הצוות שלנו מעודדת חשיבה עצמאית – או נוחות של קונפורמיות?
- **כבוד לדעות שונות:** האם אנו מאפשרים מקום אמיתי לדעות מיעוט בצוות – גם כאשר הן מערערות על המוסכם?

תלמידים:

- **זהות אישית:** מתי אתה מרגיש שרואים אותך באמת – ולא רק כחלק מהכיתה?
- **אומץ מוסרי:** האם קרה שנסחפת אחרו הרוב למרות שבלבך חשבת אחרת? מה היית עושה היום אחרת?
- **כבוד לאחר:** כיצד אתה יכול "לשאת ראש" לחבר – לראות בו ערך גם אם הוא שונה ממך?